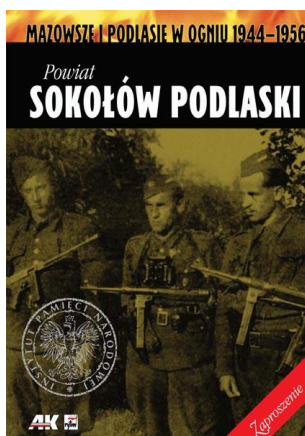

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/1207,Promocja-ksiazki-Mazowsze-i-Podlasie-w-ogniu-1944-1956-Powiat-Sokolow-Podlaski-So.html>
03.04.2026, 23:57

Promocja książki „Mazowsze i Podlasie w ogniu 1944-1956. Powiat Sokołów Podlaski” - Sokołów Podlaski, 17 kwietnia 2007 r.

17.04.2007

17 kwietnia 2007 r. w sali konferencyjnej Urzędu Miasta Sokołowa Podlaskiego odbyła się promocja książki [Mazowsze i Podlasie w ogniu 1944-1956. Powiat Sokołów Podlaski](#), zorganizowana przez Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie i Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej.

Spotkanie promocyjne poprzedziła msza św. w kościele parafialnym pw. św. Jana Bosko, po której parlamentarzyści, przedstawiciele kombatantów, samorządu lokalnego i Instytutu Pamięci Narodowej złożyli kwiaty przed Pomnikiem Niepodległości.

Uroczystość zgromadziła zaskakująco duże grono zainteresowanych - około 350 osób. Szczególną grupę gości stanowiły rodziny żołnierzy podziemia niepodległościowego, zamordowanych przez komunistów. Obecna była rodzina komendanta 6 brygady Wileńskiej - legendarnego kpt. Władysława Łukasiuka „Młota”, a także córka kwatermistrza 6 Brygady Wileńskiej - Józefa Oksiuty „Pomidora” († 1950). Pozdrowienia dla uczestników spotkania przekazała Irena Małczuk - żona por. „Brzaska” († 1950), komendanta Obwodu „Jezioro” (Sokołów Podlaski) z lat 1946-1950. Stawiły się też rodziny innych zasłużonych i słynnych przed laty partyzantów, poległych w latach 1946-1950: rodzina Eugeniusza Welfla „Orzełka” († 1950), Władysława Strzałkowskiego „Władka” († 1950), Arkadiusza Czapskiego „Arkadka” († 1950), Józefa Oleksiaka „Wichury” († 1948), Józefa Rostka „Iskry” († 1948), Jana Czarnockiego „Huragana” († 1949). Przybyła rodzina Mariana Borychowskiego, gospodarza z Borychowa, zamęczonego w 1951 r. bez sądu przez UB - za pomoc udzielaną partyzantom. Stawiły się rodziny Zdzisława Stokowskiego „Nurka” († 1946) i Franciszka Pliszki „Marynarza”, dowódców słynnych antykomunistycznych oddziałów partyzanckich z terenu powiatu sokołowskiego. Obecne były rodziny Kurów, Kalickich, Bielińskich, Ciborów, Lipków, Zielińskich i innych uczestników zbrojnego ruchu niepodległościowego, zamordowanych „w majestacie prawa” przez komunistów.

Uroczystość zgromadziła też miejscowych kombatantów. Bardzo licznie przybyli miejscowi nauczyciele, często w towarzystwie młodzieży zainteresowanej historią lub pragnącej zdawać na studia humanistyczne. Licznie stawili się sokołowscy harcerze, dla których możliwość spotkania się z gronem bohaterów ruchu niepodległościowego sprzed lat była nie lada przeżyciem.

Promocję publikacji otworzyło wystąpienie wiceburmistrza Sokołowa Podlaskiego Jerzego Maksjana. Następnie dr Tomasz Łabuszewski - naczelnik Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej w Warszawie - powitał obecne na spotkaniu rodziny ofiar rządów komunistycznych na terenie powiatu Sokołów Podlaski. Uczestniczący w prezentacji publikacji prof. Jerzy Eisler - dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie - odczytał list prezesa IPN dr. hab. Janusza Kurtyki. Prezes Okręgu Warszawa-Wschód ŚZŻAK Edmund Muszyński, który podczas swojego wystąpienia nie krył wzruszenia, podkreślił wyjątkowość opracowania, mającego charakter przełomowy w badaniach nad okresem instalowania rządów komunistycznych w Polsce. Pozwala ono bowiem wielu ludziom dowiedzieć się o losach najbliższych - stwierdził mówca - i jednocześnie oddać sprawiedliwość tym, którzy pierwsi stawiali opór nieludzkiej władzy. Wzruszające było wystąpienie Stanisława Oleksiaka „Kozica”, jednego z bohaterów opisywanych wydarzeń, a zarazem inicjatora publikacji. Podkreślił on, że książka odsłania fakty dotąd przemilczane, dzięki czemu wiele osób może dowiedzieć się, kto był sprawcą tragedii ich rodzin. Podczas promocji odczytany został również list Marszałka Województwa Mazowieckiego - Adama Struzika.

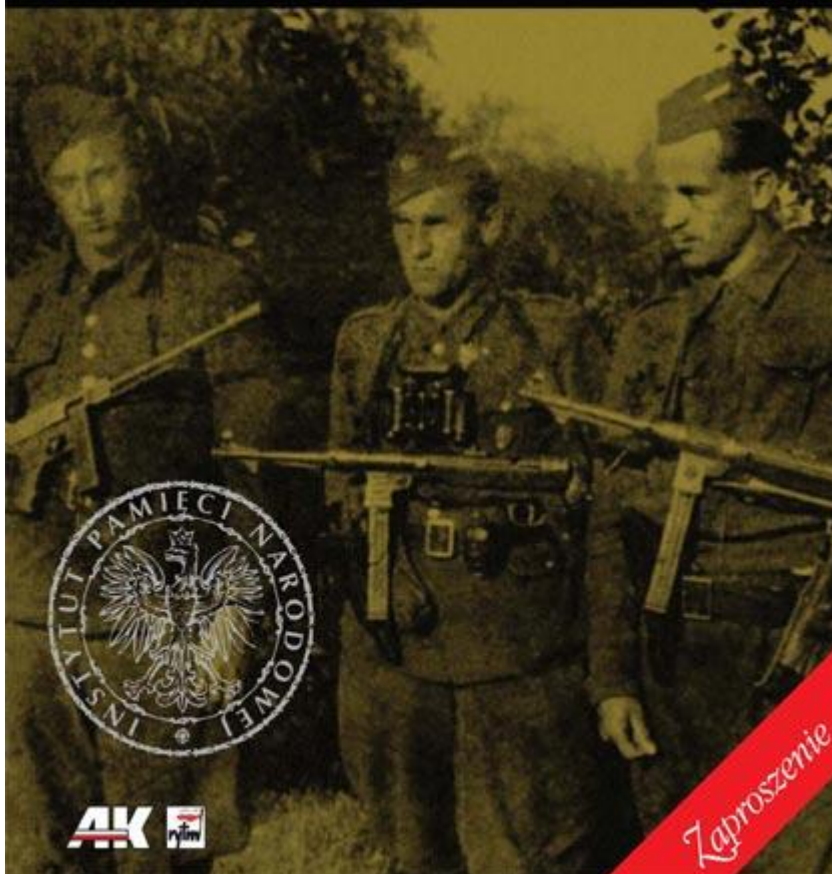
Istotnym punktem prezentacji była laudacja książki, którą wygłosił mec. Grzegorz Wąsowski z Fundacji „Pamiętamy”. Zwrócił uwagę na okoliczność, że za zbrodnie popełniane przez Urząd Bezpieczeństwa odpowiedzialność ponosi przede wszystkim partia komunistyczna PPR-PZPR, sprawująca w Polsce władzę z sowieckiego mandatu. Następnie miał miejsce dwugłos historyków IPN - Kazimierza Krajewskiego i dr. Tomasza Łabuszewskiego - pt. „Znaczenie badań regionalnych w procesie odtwarzania rzeczywistego oporu społecznego i presji aparatu bezpieczeństwa w pierwszej dekadzie rządów komunistycznych w Polsce”. Dr Łabuszewski poinformował, że prezentowana książka stanowi pierwszy tom cyklu „Mazowsze i Podlasie w ogniu”, poświęconego problematyce instalowania rządów komunistycznych w naszym kraju. Obaj mówcy podkreślali, że bez etapu szczegółowych badań regionalnych, które pokażą, jakie zjawiska i mechanizmy były wówczas czymś typowym, a jakie stanowiły odstępstwo od reguły, nie będzie możliwe powstanie wartościowych syntez. Kazimierz Krajewski omówił pokrótce podziemie powiatu sokołowskiego, wskazując jego charakterystyczne cechy. Zwrócił m.in. uwagę na wpływ, jaki na powojenną konspirację podlaską wywarli żołnierze AK wywodzący się z Kresów Wschodnich. Dr Łabuszewski, mówiąc o Resorcie Bezpieczeństwa, wskazał na fakt, że przeciwnikiem resortu nie było wyłącznie podziemie niepodległościowe - lecz całe społeczeństwo. Blisko 10% mieszkańców w ponad 60-tysięcznym powiecie sokołowskim znajdowało się „na ewidencji operacyjnej” UB. Miejskowa bezpieka prowadziła na początku lat pięćdziesiątych ponad 50 rozpracowań operacyjnych, skierowanych przeciwko różnym środowiskom, przeciwko każdemu przejawowi życia społecznego (na nauczycieli, samorządowców, młodzież, pracowników administracji itp.).

Wieczór po zakończeniu promocji stał się okazją do nieoficjalnego spotkania wyjątkowego grona osób z podlaskich rodzin, najbardziej zaangażowanych w tamtych latach w konspiracyjną walkę o niepodległość. Spotkanie to odbyło się we wsi Zawady, w gospodarstwie państwa Zawadzkich - rodziny represjonowanej w latach pięćdziesiątych za pomoc udzielaną partyzantom.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

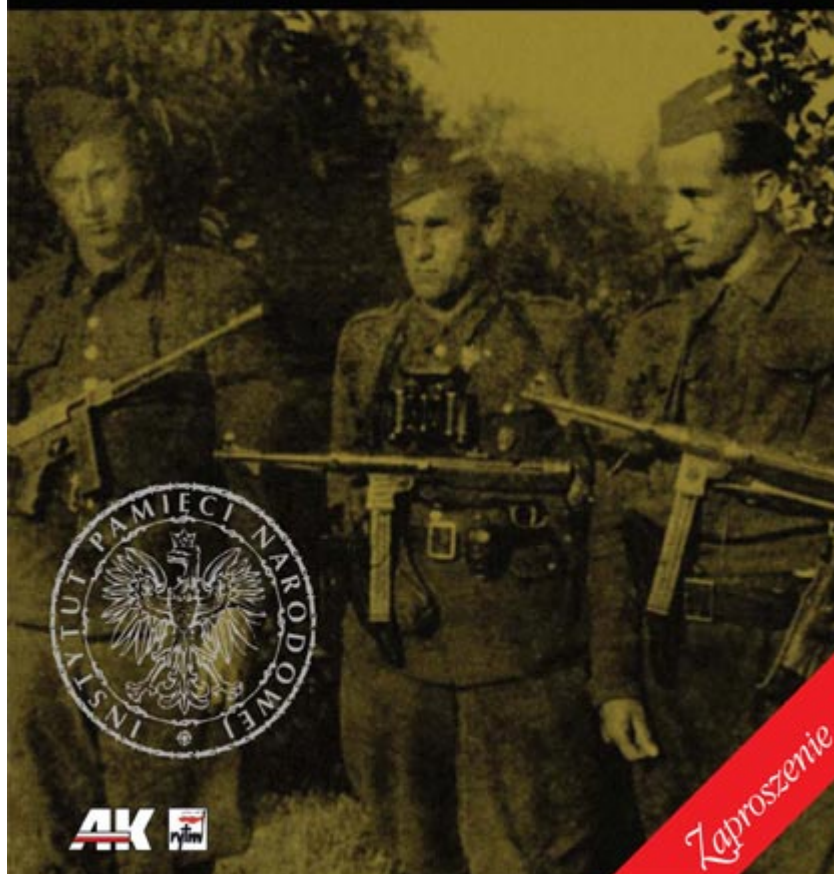
MAZOWSZE I PODLASIE W OGNIU 1944-1956

Powiat
SOKOŁÓW PODLASKI

MAZOWSZE I PODLASIE W OGNIU 1944-1956

Powiat
SOKOŁÓW PODLASKI

1

2